

OVERDENKING

Ruimte maken, dat is het thema dat in Kind op Zondag aan deze dienst is meegegeven, naar aanleiding van het evangelie verhaal. Ruimte maken. En in het verhaal dat Jezus vertelt gaat het ook over ruimte innemen, de plek die je kiest. Welke ruimte neem jij in? In je gezin, op je werk, te midden van je vrienden?

Ben je de spil waar alles om draait? Kan niemand om jou heen, altijd duidelijk aanwezig? Of neem je juist heel weinig ruimte in, ben je meer iemand op de achtergrond, onopvallend aanwezig? Wil je graag door anderen gezien worden of juist liever onzichtbaar blijven? Hoeveel ruimte ben je zelf geneigd in te nemen en welke ruimte geven anderen jou?

Is er een verschil tussen de ruimte die je inneemt en de ruimte die je graag in zou willen nemen of komt dat aardig dichtbij elkaar?

Ons wordt verteld dat Jezus te gast is bij een vooraanstaand man. Op de dag van de sabbat, dat is de dag van ontspanning en rust, om stil te staan bij het leven, om samen te eten en het leven te vieren. Hoe zitten ze daar aan die tafel? Het is de tafel van een *vooraanstaand* man. Dat is een veelzeggend woord dat heel letterlijk iets zegt over de plaats die deze man inneemt: helemaal vooraan, zichtbaar voor anderen.

Hij is een farizeëer, zo wordt ons ook nog verteld. Iemand dus die werk maakt van zijn geloof, veel nadenkt over goed en kwaad en kritisch in het leven staat, en voortdurend bezig is zich een oordeel te vormen. Uit ons verhaal blijkt dat hij zich ook graag een oordeel wil vormen over Jezus. Blijkbaar is dat ook de reden dat hij hem bij hem thuis heeft uitgenodigd. Er wordt daar goed op Jezus gelet, hij wordt in de gaten gehouden. Niet bepaald een ontspannen samenzijn.

Jezus voelt die sfeer heel goed aan. En hij wacht niet af tot zij met iets komen, maar neemt zelf meteen het heft in handen. Eerst geneest hij daar ter plekke iemand met waterzucht, in het volle besef dat deze daad zal worden afgekeurd door deze vrome joden voor wie de sabbatsheiliging iedere vorm van werken uitsluit. Hoezo provocerend? En als hij ziet hoe mensen zichzelf van een goede plek aan de tafel van hun gastheer verzekeren vertelt hij een verhaal. Wie de schoen past trekke hem aan.

Welke plek neemt Jezus hier in in dit gezelschap, vraag je je af. Van de afwachtende houding die hij in de gelijkenis lijkt aan te bevelen geeft hij zelf in elk geval geen blijk. Hij is duidelijk aanwezig. Hij lijkt de confrontatie te zoeken.

De mensen die in het huis van deze vooraanstaande Farizeër bij elkaar zijn, zijn bezig met iets waar Jezus totaal niet mee bezig is: de vraag: hoe kom ik over, imago, eer, aanzien, ego

Het evangelie toont ons de weg van het geloof als een weg om daarvan bevrijd te raken. Hoe kun je los komen van de last die de voortdurende vraag naar jezelf op je legt, de druk wat van jezelf te moeten maken, goed over te komen en jezelf te moeten bewijzen, in beeld te moeten zijn? Ook in het steeds goed moeten zijn en moeten zorgen voor anderen, kun je nog steeds vooral met jezelf bezig zijn. Hier wordt een weg gewezen van bevrijding, een weg die lichtheid, ontspanning, ruimte en vreugde geeft.

Een bevrijding die je niet zelf kunt bewerkstelligen, maar waar je anderen voor nodig hebt. Want volgens het geloof is ons ware wezen gelegen in de roeping die we als mens hebben ontvangen om ruimte maken voor anderen en hun aanwezigheid. Ik heb de ander nodig om een stapje achteruit te kunnen te doen en met een andere blik naar mijzelf te kijken. Als keek ik niet langer naar mezelf, maar naar een ander, een boeiende vreemde, met zowel betrokkenheid als een bepaalde afstand.

Het zijn alleen anderen en God, de grote Ander die ons de toegang verschaffen tot die wonderlijke ruimte van dat wat meer is dan onszelf. Een ruimte waarin we als mens pas echt tot bloei kunnen komen, maar die ook spannend is om te betreden. Alleen wie zichzelf in deze ruimte durft te verliezen zal zichzelf vinden, zegt het evangelie ons.

Dat klinkt allemaal behoorlijk abstract misschien. Maar denk maar even aan iets waar je mee bezig kunt zijn waarin je jezelf even helemaal kan verliezen, zoals muziek maken of echt naar muziek luisteren, iets maken, geconcentreerd bezig zijn met een klus die al je aandacht vraagt, of een natuurervaring. Of een gesprek met een ander waarin jij echt luistert en ruimte maakt voor wat die ander kwijt wil, of omgekeerd: waarin de ander jou echt de ruimte geeft en er aandacht is voor jouw verhaal. Dat zijn stuk voor stuk bevrijdende ervaringen. Wat er dan gebeurt is dat je zowel jezelf in iets verliest als jezelf terugvindt –of tot jezelf komt, zoals we ook wel zeggen, alsof je een andere ruimte betreedt.

Jezus verschijnt aan ons als de mens die zich in die ruimte beweegt. Het is een andere, grotere en vrijere ruimte dan waar de mensen daar aan tafel zich bevinden, een plek waarin eigen eer en ego, die voor hen van levensbelang zijn, er niet langer toe doen.

En hij verschijnt tegelijk als de mens die werkelijk ruimte maakt voor de ander en die ander dezelfde ruimte gunt. De eerste die hem daar opvalt in dat huis van de farizeër is een zieke, iemand die waarschijnlijk juist op de achtergrond zal zijn gebleven, en het eerste dat hij doet is deze gevangen mens bevrijden uit wat hem belemmert. Dat doet hij op Sabbat, het feest van de bevrijding.

En Jezus nodigt daarmee tegelijk zijn tafelgenoten uit, op Sabbat, om uit hun eigen gevangenschap te stappen, - wat het ook maar mag zijn dat hen gevangen houdt- en om het verbeterd gevecht om eigen eer en aanzien en beeldvorming los te laten, die zware last van de bezorgdheid om het eigen ik van zich af te schudden en in de bevrijdende ruimte te stappen van Gods liefde die uitgaat naar ieder mens en geen verschil maakt.

Wie zichzelf vernedert zal verhoogd worden, - die woorden kunnen zo gemakkelijk verkeerd worden verstaan. Het is zeker geen aanmoediging tot een afwachtende houding en tot jezelf niets waard vinden. En al helemaal niet tot valse bescheidenheid: als ik mij nederig gedraag zal ik daar vast door anderen voor geprezen worden, als ik achteraan ga zitten word ik vast naar voren gehaald. Dat blijft allemaal egogericht, zo maakt ook het volgende voorbeeld van mensen uitnodigen omdat jij op jouw beurt terug uitgenodigd wil worden duidelijk. En van de last loden van die egogerichtheid wil het geloof ons nu juist bevrijden. Je mag in dit leven een ontspannen en vertrouwende houding aannemen. Je hoeft als mens je eigen waarde niet eerst te verdienen, in Gods ogen ben je al van waarde, oneindig grote waarde.

Jij bent niet meer maar ook niet minder waard dan die ander die nu naast je in de kerkbank zit, -wat voor gekke rangordeningen mensen wel niet bedacht hebben over wie er belangrijk is en wie niet en wie de macht heeft en wie niet. Hier in de kerk weten we, of horen we in elk geval te weten dat we allemaal even belangrijk zijn. Of we nu oud zijn of jong, ziek of gezond, of we hier al lang komen of nog maar net, of we nu maatschappelijk veel gepresteerd hebben of niet, - we worden allemaal even zeer uitgenodigd in de bevrijdende ruimte van Gods liefde, waarin we leren elkaar echt te gaan zien en ruimte maken voor elkaar. Dat is onze roeping.

Eindigen wil ik met één van mijn favoriete dichtregels, van de Zweedse dichter Tomas Tranströmer:

*Ieder mens een halfopen deur
leidend naar een kamer voor allen*